

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 129

van **JOHAN DANEN**

datum: 21 november 2017

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**

VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Ondergrondse drinkwaterreserves Limburg - Mogelijke bedreiging door opstijgend mijnwater

Ons bereikt het bericht dat zich mogelijk problemen voordoen met het stijgende mijnwater, dat zich ophoopt in de verlaten mijngangen. Dat mijnwater is vermoedelijk ernstig vervuild met asbest, olie en andere materialen die destijds bij de sluiting van de mijnen zijn achtergelaten. Ondertussen zitten de mijngangen vol water en mijngas en is de mijninfrastructuur volledig dichtgemaakt. We verwijzen hierbij naar Nederlands-Limburg, waar het water de afgelopen decennia al heel wat meters is gestegen met mogelijke vervuiling van grondwater als gevolg. Geologen zijn bezorgd omdat een gelijkaardige situatie zich ook in Belgisch-Limburg kan voordoen.

De Limburgse Reconvertiemaatschappij (LRM), die instaat voor mijnschade, stelt dat zij 'eeuwig' het regenwater zal wegpompen in de mijngemeenten die getroffen zijn door grondverzakkingen. Dit wegpompen gebeurt onder meer in Eisden-Dorp en Meeswijk.

De LRM geeft echter geen duidelijk antwoord op bovengenoemde bezorgdheid. Het water dat de LRM wegpompt, betreft regenwater en deels grondwater dat blijft toestromen omdat de bovengrondse verzakkingen ten gevolge van de ondergrondse steenkoolontginning, zich manifesteerden tot onder de grondwaterspiegel.

Het echte gevaar zit in het steeds stijgende mijnwater, dat vermoedelijk verontreinigd is. Tijdens de exploitatie van de mijnen werden de bovenliggende gesteentelagen sterk gebroken en hebben zich al enkele waterdoorbraken vlak onder watervoerende kalksteenlagen (mergel) in de dekterreinen voorgedaan, waardoor de mijngangen onder water liepen. Deze waterdoorbraken werden deels veroorzaakt doordat bij de exploitatie van de mijnen de nodige veiligheidsdikte tussen de steenkoollaag en de watervoerende laag niet overal werd gerespecteerd. Door deze calamiteiten weten wij nu zeker dat de Limburgse ondergrond gefragmenteerd is en dat het opstijgende mijnwater de omgekeerde weg kan volgen, waardoor het verontreinigde mijnwater in de watervoerende kalksteenlagen terecht kan komen. Dit betekent een ernstige bedreiging voor de drinkwaterreserves in de Limburgse ondergrond.

Dat de Limburgse ondergrond te maken heeft met opstijgend mijnwater kan afgeleid worden uit de waarnemingen via radarinterferometrie (PSInSAR). Deze waarnemingen tonen aan dat de Limburgse ondergrond op sommige plaatsen, in de verzakte gebieden, met enkele centimeters per jaar terug stijgt door de druk van het opstijgende mijnwater. Men kan er bijgevolg van uitgaan dat de watervoerende lagen in de dekterreinen, waaruit

drinkwater wordt gewonnen, op termijn bedreigd kunnen worden door het potentieel verontreinigde mijnwater.

1. Bij de sluiting van de mijnen werden de schachten volledig afgedicht waardoor geen enkele controle of monitoring van het opstijgende, potentieel vervuilde, mijnwater meer mogelijk is.

Hoe kan de LRM (of een andere instantie) het effect van het opstijgende, potentieel vervuilde, mijnwater op de (drink)watervoerende lagen inschatten, vermits door het volledig afdichten van de schachten geen enkele controle of monitoring mogelijk is?

2. a) Indien toch een mogelijkheid tot monitoring zou bestaan, is dan geweten hoeveel (centi)meter het mijnwater stijgt per jaar of op welke diepte onder het maaiveld dit mijnwater zich ondertussen bevindt op de verschillende locaties in de mijnregio?

b) Is de vervuilingsgraad van dit mijnwater bekend? Op welke polluenten wordt het mijnwater gecontroleerd en wat zijn de meetresultaten?
3. De watervoerende kalksteenlagen waaruit drinkwater wordt gewonnen, bevinden zich boven de steenkoollagen. Door het opstijgende mijnwater worden deze watervoerende lagen potentieel bedreigd door het verontreinigd mijnwater.

a) Welke stappen worden door de LRM, of door andere instanties, genomen om de mogelijke verontreiniging van deze Limburgse drinkwaterreserves te voorkomen?

b) Pompt de LRM dit mijnwater - dus geen regenwater of grondwater dat zich concentreert in de lager gelegen gebieden - weg om de stijging onder controle te houden?

c) Indien geen mijnwater wordt weggepompt, wat is dan hiervoor de reden?
4. In welke maatregelen is voorzien indien zou blijken dat het drinkwater verontreinigd werd door het opstijgende mijnwater? Wie zal deze maatregelen financieren?
5. Is geweten hoeveel procent van de ondergrondse Limburgse drinkwaterreserve potentieel wordt bedreigd indien het mijnwater de watervoerende kalksteenlagen en andere hierboven liggende grondwatervoerende zandlagen zou verontreinigen? Werd/wordt hier onderzoek naar gedaan en zo ja, door wie?
6. Welke stappen zal De Watergroep, het drinkwaterbedrijf dat actief is in Limburg, ondernemen wanneer zij vaststelt dat de watervoerende lagen verontreinigd werden door het opstijgende mijnwater, en dit p het gebied van volksgezondheid, op het gebied van schadebeperking aan de Limburgse drinkwaterreserves?
7. Vindt overleg plaats tussen de LRM en De Watergroep over de problematiek van het opstijgende mijnwater? Zijn nog andere partijen betrokken bij dit overleg (en wie)? Wanneer heeft het laatste overleg plaatsgevonden (indien dit overleg bestaat)?

ANTWOORD

op vraag nr. 129 van 21 november 2017

van **JOHAN DANEN**

1. Nadat recent vanuit Nederland signalen kwamen van mogelijke verontreiniging, is de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) gestart met een verkennende analyse van de potentiële verontreiniging van het mijnwater, van het al dan niet opstijgen van dat mijnwater en van de potentiële bedreiging van de bovenliggende watervoerende lagen (en betrokken grondwaterlichamen) en drinkwaterreserves. De ondersteuning van de LRM is hierbij noodzakelijk, waarbij informatie over meetpunten, metingen, studies en tools beschikbaar wordt gesteld. Op basis van deze inventarisatie en de informatie uit Nederland kan daarna een risicoanalyse uitgevoerd worden en, indien nodig, een plan van aanpak voor meer diepgaand onderzoek.
2. Deze gegevens zijn niet beschikbaar. Op basis van een onderzoek dat uitgevoerd werd in opdracht van de Nederlandse overheid, blijkt dat er momenteel in de Nederlandse mijngebieden geen directe veiligheidsrisico's zijn door voormalige steenkoolwinning en dat er momenteel geen dreiging is van grondwatervervuiling.
3.
 - a) Gekoppeld aan de verdere evaluatie van de problematiek zal LRM worden bevraagd.
 - b) Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngebied (MBLM) pompt freatisch (ondiep) grondwater op met de bedoeling om kelders van woningen in mijnverzakkingsgebieden droog te houden. Pumping van mijnwater gebeurt niet.
 - c) Volgens de VMM is het op basis van de huidige inschatting niet wenselijk dat er mijnwater zou worden weggepompt. De VMM is er voorstander van dat de watervoerende lagen in en rond de mijngangen zich kunnen herstellen en er een natuurlijk evenwicht kan ontstaan.
4. Zie het antwoord op vraag 1.
5. Zie het antwoord op vraag 1.
6. Alle grondwaterwinningen in de diepe Krijtaquifer, op één na, bevinden zich op ruime afstand van de mijngebieden, zodat een eventuele beïnvloeding erg onwaarschijnlijk is. De betrokken diepe winning in mijngebied onttrekt water uit de bovenste meters van de Krijtaquifer. Onder de filters komt nog ongeveer 125 m krijt voor voordat de kolenlagen bereikt worden. De inschatting is dat er vrij grote concentraties aan verontreinigende stoffen vanuit de kolenlaag in het krijt zouden moeten komen vooraleer dit merkbaar zou zijn in de productieputten van deze winning. Een eventuele impact wordt dus als erg beperkt ingeschat. De freatische ondiepe grondwaterwinningen in het mijnverzakkingsgebied zijn dan weer van nature goed beschermd tegen invloeden van onderuit, zodat een eventuele beïnvloeding ook in deze winningen erg onwaarschijnlijk is. De Watergroep monitort permanent de kwaliteit van het gewonnen water in al haar grondwaterwinningen. De winningen tonen op dit ogenblik geen beïnvloeding van opstijgend mijnwater.
7. Er vindt op dit ogenblik nog geen overleg plaats tussen de LRM en De Watergroep over deze problematiek.